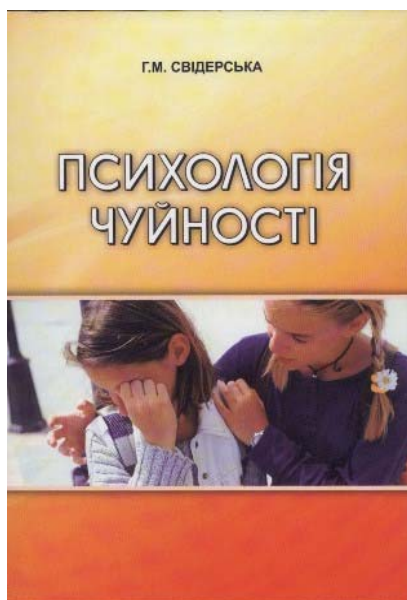

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію кандидата психологічних наук,
асистента кафедри практичної психології
Тернопільського національного педагогічного університету
ім. Володимира Гнатюка

Свідерської Галини Мирославівни «ПСИХОЛОГІЯ ЧУЙНОСТІ»

(Тернопіль: ТНПУ, 2013. – 306 с.)

Рецензована монографія Г.М.Свідерської підсумовує кількарічне вивчення дослідницею однієї з важливих проблем сьогодення – чуйного ставлення людини до людини.

Актуальність проведеного дослідження не викликає сумніву, оскільки реалії повсякденного буття нерідко свідчать, що такі прояви людяності, як тактовність, доброзичливість, співчутливість, безкорислива турбота про ближнього стають сьогодні рідкісними явищами. Засоби масової інформації, які повинні виступати впливовим чинником формування загальнолюдських цінностей, на жаль, не сприяють покращенню ситуації, а навпаки, нерідко пропагують егоїстичні орієнтири для особистості – безкомпромісність, швидке збагачення, успіх за будь-яку ціну тощо. Відтак у соціумі, орієнтованому часто-густо лише на прагматичні маркери, залишається мало місця для чуйності.

Монографія Г.М.Свідерської цікава не тільки актуальністю піднятої проблематики. Об'єкт її дослідження – чуйність як морально-психологічна риса особистості – досить довго залишався поза увагою науковців-психологів, відносився лише до царини релігії або етики. Тому авторці потрібно віддати належне, що взялася розробляти важливу для сучасної психологічної науки, однак складну для емпіричного дослідження, тему.

У першому розділі «Феномен чуйності: теоретичні аспекти дослідження» заслуговує на увагу визначення поняття «чуйності» на основі узагальнення різних наукових підходів до його розуміння та проведення цікавого етимологічно-семантичного аналізу даного феномену. Досить детально розглянуті авторкою історико-філософські аспекти інтерпретації поняття чуйності, розкриваються психологічні особливості складових, що її утворюють. Важливим аспектом рецензованої монографії, на нашу думку, є також аналіз відмінностей між чуйністю та близькими до неї, але не тотожними поняттями - емпатією, співчуттям, співпереживанням. На підставі ґрунтовно проведеного теоретичного дослідження Свідерська Г.М. робить висновок про те, що чуйність є категорією діяльнісною, вчинковою, відтак її варто розглядати з позицій суб'єктно-вчинкового підходу, що є новим словом у психологічній науці.

У другому розділі «Емпіричне дослідження чуйності у ранньому юнацькому віці» авторка розширює та доповнює уявлення про психологічні особливості розвитку та прояву чуйності на різних етапах життя людини і зокрема у ранньому юнацькому віці. Важливим аспектом роботи є виділення показників чуйності та критеріїв їх оцінки, опис особливостей розвитку даної морально-психологічної риси в ранньому юнацькому віці на основі проведення емпіричного дослідження та з'ясування тих психологічних чинників, які визначають розвиток чуйності на даному етапі онтогенезу.

Слід зазначити, що на основі проведеного дослідження розроблена і впроваджена у навчально-виховний процес авторська програма розвитку чуйності, яка дає можливість шкільним психологам здійснювати необхідну роботу з розвитку чуйності в учнівської молоді. Про це йде мова у третьому розділі монографії «Психологічні умови формування чуйності у ранньому юнацькому віці». Авторка подає також зміст тренінгової програми розвитку чуйності у старшокласників з обґрунтуванням її базових принципів та ефективності, розкриває особливості роботи психолога з педагогами й батьками, що, безумовно, складає практичну значущість рецензованої роботи.

Варто також зазначити, що монографія містить чіткий та послідовний виклад суті проведеного дослідження, застосованих методів, аналізу отриманих результатів та сформульованих висновків. Тому, на нашу думку, дана наукова праця має не тільки теоретичне значення, а й практичну цінність і може бути цікавою та корисною для науковців, аспірантів і студентів вузів, шкільних психологів та батьків, які по-справжньому переймаються питаннями виховання молоді на принципах істини, добра і краси та мають силу в наш непростий час відстоювати ідеали високої духовності, моральності, людяності.

***Кандидат психологічних наук,
професор кафедри психології
Інституту філософської освіти та науки
Національного педагогічного університету
імені М.П.Драгоманова
Л.В.Долинська***